

Raadsmemo

Van : Wethouder J.C. Bos
Afdeling : Samenleving (SL)
Betreft : Uitkomsten ETHOS-telling
Datum : 7 oktober 2025
Registratie nr. : D200976388
Zaaknummer : Z/STH25/055907

Onderwerp

Uitkomsten ETHOS-telling regio IJssel-Vecht en Zwartewaterland.

Doel

Kennis te nemen van de resultaten van de ETHOS-telling naar dak- en thuisloosheid.

Toelichting

Samenvatting

In de regio IJssel-Vecht (regio voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang met de gemeenten Dalfsen, Hardenberg, Kampen, Ommen, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle (centrumgemeente)), zijn op 8 april 2025 in totaal 1.611 mensen zonder vaste woonplek geteld, waaronder jongeren en kinderen. Dakloosheid is vaak onzichtbaar en treft een brede groep mensen, van mensen met complexe problemen tot inwoners die door pech hun woning verliezen. De oorzaken zijn divers, zoals woningnood, complexe regels en onvoldoende passende hulp. De regio werkt samen aan vier speerpunten: voorkomen van dakloosheid, eerst een woning bieden, kleinschalige tijdelijke opvang, en hulp op maat.

Inleiding

In april 2025 heeft de gemeente Staphorst binnen het samenwerkingsverband regio IJssel-Vecht deelgenomen aan de ETHOS-telling, samen met 57 andere gemeenten. De telling is uitgevoerd door Hogeschool Utrecht in samenwerking met het Kansfonds en is medegefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De ETHOS-methodiek komt uit het Nationaal Actieplan Dakloosheid (2022) en brengt verschillende vormen van dak- en thuisloosheid in beeld.

De telling is een actie uit het regionale uitvoeringsplan maatschappelijke opvang, vastgesteld in maart 2024 door de regio. In dat verband is afgesproken om de ETHOS-telling in te zetten om onder andere van daaruit te komen tot een bredere en zichtbare aanpak. De uitkomsten helpen om het beleid beter af te stemmen op de werkelijke situatie.

De uitkomsten van de ETHOS-telling worden op 8 oktober 2025 landelijk bekend gemaakt. Op die datum publiceert Hogeschool Utrecht de resultaten van alle deelnemende regio's.

Kernboodschap

Vanuit de regio wordt dak- en thuisloosheid in de regio IJssel-Vecht, en daarmee ook in de gemeente Staphorst, structureel aangepakt met gerichte acties op preventie, wonen en passende hulp.

Dat wordt gedaan, omdat uit de ETHOS-telling blijkt dat het probleem groter en breder is dan gedacht: 1.611 mensen in de regio IJssel-Vecht zonder vaste woonplek, waaronder veel jongeren en kinderen.

Door deze telling is er nu meer zicht op hoe groot het probleem is, wie het raakt en wat er nodig is; een gezamenlijke regionale aanpak en meer passende oplossingen voor mensen zonder thuis.

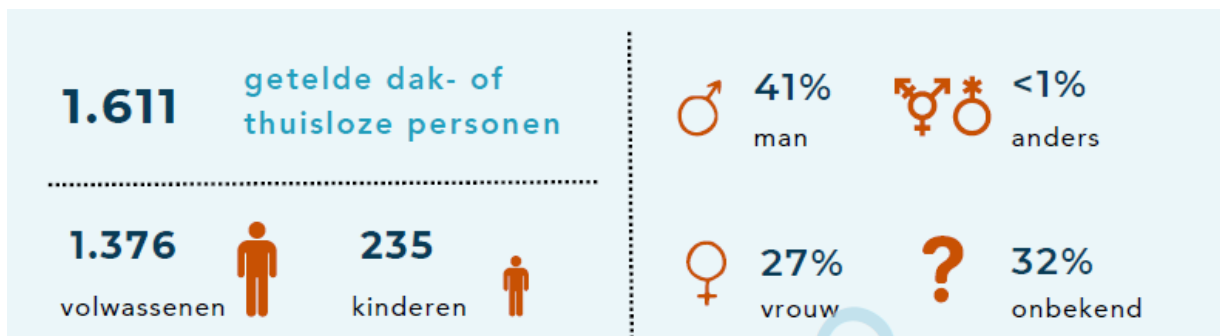
Uitkomsten

De ETHOS-methodiek definieert dakloosheid als het ontbreken van volwaardige huisvesting: fysiek, sociaal en wettelijk. De telling richt zich op o.a. buitenslapers, mensen in opvang, tijdelijke woonvormen (zoals auto of vakantiepark), mensen die bij familie of vrienden verblijven, en mensen met dreigende huisuitzetting.

ETHOS-telling in de regio IJssel-Vecht

Op 8 april 2025 (zogenaamde 'point in time' telling) vond de telling plaats met inzet van 110 organisaties. Lokale organisaties zoals opvanglocaties, gemeenten en ervaringsdeskundigen deden mee. Door deze brede samenwerking zijn ook minder zichtbare groepen in beeld gebracht. Hogeschool Utrecht coördineerde de dataverzameling en verwijderde dubbeltellingen.

Resultaten regio IJssel-Vecht

*afbeelding uit rapportage regio IJssel-Vecht

Er zijn **1611** mensen geteld zonder vaste woonplek geteld (1 op de 242 inwoners). De groep is divers: Een derde (29%) is **jonger dan 27 jaar**, **235 kinderen** zijn geteld. Van de getelde volwassenen is **41% man** en **27% vrouw**. Vooral onder jongeren is het aandeel vrouwen opvallend hoog: **43% van de vrouwen is jonger dan 27 jaar**.

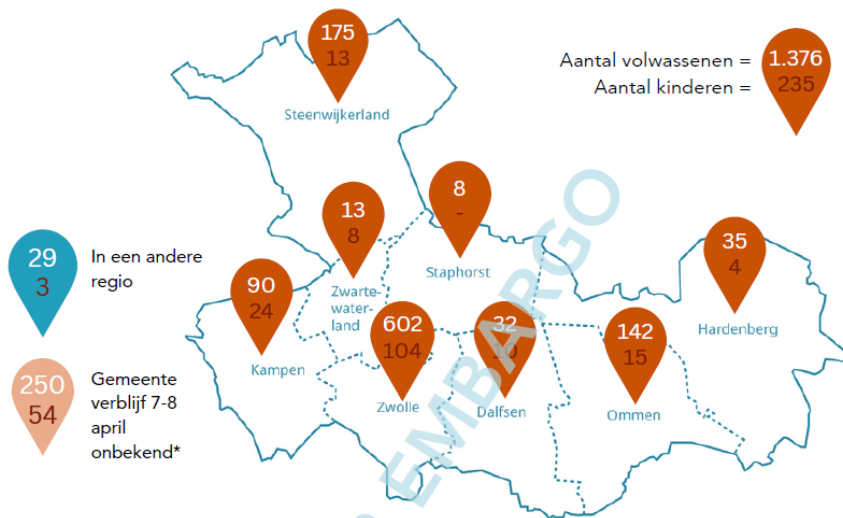
Veel mensen verblijven in tijdelijke of **niet-conventionele woonvormen** (38%) of instellingen (22%). De cijfers liggen hoger dan eerdere schattingen van o.a. het CBS.

Instellingen, basisscholen en huisartsen hebben beperkt meegedaan aan de telling. Daardoor **ligt het werkelijke aantal waarschijnlijk nog hoger**.

De belangrijkste conclusies van deze telling in regio IJssel-Vecht zijn:

1. Dakloosheid kent veel vormen en leeftijden.
2. Vrouwen en jongeren worden vaker getroffen dan gedacht.
3. Dakloosheid komt in alle regiogemeenten voor.
4. Instellingen worden noodgedwongen als opvang gebruikt.
5. De urgentie wordt breed gevoeld in de regio

Verblijfplaats nacht van 7 op 8 april 2025

*Van de door het COA geregistreerde personen is niet bekend in welke gemeente zij binnen de regio verblijven. Daarom zijn ze bij onbekend opgeteld.

*afbeelding uit rapportage regio IJssel-Vecht

Resultaten gemeente Staphorst

In **Staphorst** zijn **8** dak- en thuisloze mensen geteld, allemaal volwassenen. Het gaat daarbij vooral om verblijf bij bijv. familie, vrienden of derden.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

De ETHOS-telling is uitgevoerd in samenwerking met 110 regionale organisaties, waaronder opvanglocaties, zorginstellingen, woningcorporaties, welzijnsorganisaties, scholen en vrijwilligers. Door deze brede samenwerking zijn ook minder zichtbare groepen in beeld gebracht en is dubbel tellen voorkomen. In het vervolgtraject worden deze partners opnieuw betrokken bij het vertalen van de uitkomsten naar concrete acties binnen het programmaplan Van Opvang naar Thuis, met aandacht voor preventie, opvang, huisvesting en ondersteuning. Inwoners worden geïnformeerd via algemene communicatiekanalen zoals social media en internet, gericht op bewustwording en het tegengaan van negatieve beeldvorming.

Van Opvang naar Thuis: Brede aanpak dakloosheid regio IJssel-Vecht

Op basis van de uitkomsten en de actuele werkelijkheid (woningnood, regels en draagvlak) is het plan herijkt tot het programmaplan Van opvang naar thuis (2025–2030). Dit is op 25 september 2025 door het Bestuurlijk Overleg van de Wmo regio IJssel-Vecht vastgesteld. De koers blijft hetzelfde: stevige inzet op preventie, Wonen Eerst, tijdelijke opvang dichtbij en hulp die past.

De uitvoering is complex. Er zijn te weinig betaalbare woningen. Regels en procedures kosten tijd (o.a. ruimtelijke ordening en afspraken over urgentie). Nieuwe (woon)locaties roepen soms zorgen in de buurt op. Er is schaarste aan geld en mensen. En onze acht gemeenten verschillen, dus één aanpak past niet overal. De ambitie “geen dakloosheid in 2030” is zeer ambitieus en staat onder druk door de huidige cijfers en maatschappelijke ontwikkelingen. Het is onzeker of dit volledig haalbaar is binnen deze termijn. We houden de ambitie wel richtinggevend. We werken stap voor stap volgens groot denken, klein doen: we doen wat nu kan, leren wat werkt en schalen gefaseerd op samen met corporaties, zorg en andere partners.

In fase 1 (2025–2026) doen we wat nu kan: huisuitzettingen voorkomen, sneller doorstromen uit opvang, en kleinschalige logeer- en woonoplossingen dicht bij huis organiseren. Tegelijk onderzoeken we samen met corporaties en het woondomein welke afspraken voor Wonen Eerst mogelijk zijn binnen de Wet versterking regie op de volkshuisvesting. We monitoren jaarlijks en rapporteren binnen de P&C-cyclus. Elke regiogemeente bepaalt lokaal welke acties voorrang krijgen en in welk tempo.

Communicatie

Alle regiogemeenten zijn via hun ambtenaren en wethouders Wmo op 25 september geïnformeerd over de resultaten van de ETHOS-telling. Ook andere betrokken partijen en het brede publiek worden geïnformeerd. De communicatie is gericht op bewustwording en het stimuleren van het gesprek over dak- en thuisloosheid breder te voeren binnen de regio.

Financiën

De kosten van de ethos-telling passen binnen de begrote uitgaven van de regio.

Risico's

De ETHOS-telling geeft beter zicht op dak- en thuisloosheid, maar het beeld is niet volledig. Kwetsbare groepen zoals arbeidsmigranten, bankhoppers en bewoners van vakantieparken blijven grotendeels buiten beeld. De inzet verschilt per gemeente en sommige cijfers vragen nog om nadere duiding. De resultaten geven richting, maar vragen om zorgvuldige interpretatie bij beleidsvorming.

Daarnaast is het plan van het rijk om de ETHOS-telling structureel toe te passen, maar het is nog onzeker hoe dit wordt vormgegeven. We blijven alert op deze ontwikkelingen en stemmen onze aanpak hierop af.

Behandeladvies

Voor kennisgeving aannemen.

Vervolg

Er komt een algemene, brede aanpak van het probleem. Dat doen we op regionaal niveau en daarbij kijken we ook naar aanpakken van andere regio's. We gaan niet allemaal het wiel weer opnieuw uitvinden en kunnen van elkaar leren.

Vanuit onze regionaal geformuleerde aanpak gaan we kijken wat er in elke gemeente nodig is. Immers, de problematiek doet zich op lokaal niveau voor en kan per gemeente verschillen. Dus voor de acht in de gemeente Staphorst getelde personen gaan we op lokaal niveau kijken wat we het beste kunnen en hoe we dat het beste kunnen doen.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken

Onderzoeksrapportage 'ETHOS-telling van dak- en thuisloosheid' regio IJssel-Vecht.